

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2537

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de antwoorden op eerder gestelde vragen omtrent de risico's van insectenconsumptie (2023Z00861)* (ingezonden 20 april 2023).

Mededeling van Minister **Kuipers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 10 mei 2023).

Vraag 1

Waar vindt men de regel dat naast de wetenschappelijke naam ook altijd de Nederlandse naam op het etiket dient te staan, indien er insecten in een product zijn verwerkt? Geldt deze regel voor iedere vorm waarin de insecten in het product zijn verwerkt, bijvoorbeeld gemalen, fijngestampt, bevroren, gekookt of uitgemolken? Geldt dit ook voor insecten verwerkt in diervoer en voor producten van buiten Europa?

Vraag 2

Deelt u mening dat het een kwalijke zaak is, indien consumenten tegen hun wil in onbewust insecten consumeren, omdat het label geen (duidelijke) aanduiding geeft? Heeft u onderzocht of de etiketteringsplicht juist wordt nageleefd?

Vraag 3

Wanneer is precies sprake van dit «nodig achten» en wie beoordeelt dit, met betrekking tot uw antwoord op vraag 5: «wanneer nodig geacht, worden er in de toelating van het novel food etiketteringseisen gesteld ten aanzien van allergeeniciteit»?

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het feit dat producten met insecten(-meel) al in de supermarkt liggen, terwijl Professor Dr Ine van der Fels-Klerx stelt dat de Wageningen University & Research (WUR) nog volop bezig is met het onderzoek naar de veiligheid hiervan? Hoe beoordeelt u haar conclusie dat onder andere in het European Food Safety Authority (EFSA) rapport over de

veiligheid van chitine in meelwormen veel data ontbreken en hierdoor een discussie onmogelijk is?^{1, 2}

Vraag 5

Bent u op de hoogte van de vele discussies die zich al meer dan 10 jaar lang voordoen, ook in de Tweede Kamer en het Europees Parlement, die vraagtekens plaatsen bij de onafhankelijkheid van de EFSA, gezien het feit dat u in uw eerdere antwoorden meerdere malen naar de EFSA als beoordelend instituut van de Europese Unie (EU) verwijst? Kent u ook het rapport van de Corporate Europe Observatory, die heeft geconcludeerd dat meer dan de helft van de EFSA onderzoekers banden heeft met de industrie? Hoe beoordeelt u het feit dat de EFSA de toelating van insecten als consumptiemiddel al gedoogde voordat de veiligheidsonderzoeken waren afgerond?^{3, 4, 5, 6, 7}

Vraag 6

Zou u, ondanks uw antwoord op de vraag dat niet bekend is of individuele insectenkwekers financiële ondersteuning krijgen, dit toch willen onderzoeken aangezien het hier om miljoenen euro's gaat die veelal via regionale investeringsorganen, zoals de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en OostNL uit belastinggeld worden betaald? Kunt u deze gegevens met de Kamer delen?^{8, 9}

Vraag 7

Wat vindt u van het bericht dat insectenkwekerij Protifarm uit Ermelo, na het ontvangen van miljoenen aan Nederlandse subsidies in 2019, deze week Nederland heeft verlaten en de werknemers op straat staan?¹⁰

Vraag 8

Erkent u dat het concrete doel van het kabinet, om de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitten in het dieet van consumenten in 2030 te laten verschuiven van een 60/40 procent balans naar een balans van 50/50 procent zoals staat in antwoorden van Minister van der Wal, kan worden bijgesteld indien uit wetenschappelijk onderzoek naar voren komt dat dierlijke eiwitten unieke goede eigenschappen bezitten en niet of deels vervangbaar zijn door plantaardige producten?¹¹

Vraag 9

Schaart u de door de EFSA toegelaten insecten onder de noemer «dierlijk eiwit»? Zo ja, wat is het percentage dat wordt nagestreefd voor insecten om deel uit te maken van de 50 procent dierlijke eiwitten in 2030?

¹ Enerzijds Anderzijds, 11 april 2023, «Uni Wageningen: Veiligheid insecten voor mensen nog in onderzoek» (Uni Wageningen: Veiligheid insecten voor mensen nog in onderzoek – Enerzijds-Anderzijds (ezaz.nl))

² EFSA, 4 juli 2022, «Safety of frozen and freeze-dried formulations of the lesser mealworm (Alphitobius diaperinus larva) as a Novel food pursuant to Regulation (EU) 2015/2283» (Safety of frozen and freeze-dried formulations of the lesser mealworm (Alphitobius diaperinus larva) as a Novel food pursuant to Regulation (EU) 2015/2283 – – 2022 – EFSA Journal – Wiley Online Library)

³ Foodwatch, De Voedselwaakhond (EFSA: Foodwatch NL)

⁴ EenVandaag, 18 december 2013, «Waakhond van de Europese Commissie niet onafhankelijk?» (Waakhond van de Europese Commissie niet onafhankelijk? – EenVandaag (avrotros.nl))

⁵ Corporate Europe Observatory, «Conflicts of interest scandals at EFSA: A non-exhaustive chronology of recent events» (Conflicts of interest scandals at EFSA: A non-exhaustive chronology of recent events | Corporate Europe Observatory)

⁶ European Parliament, 14 mei 2020 (Texts adopted – Discharge 2018: European Food Safety Authority – Thursday, 14 May 2020 (Europa.eu))

⁷ Voedingscentrum, «Kun je insecten eten?» (Kun je insecten eten? | Voedingscentrum)

⁸ Oost NL, «Fondsen» (<https://oostnl.nl/nl/fondsen>)

⁹ Bulkgids, 128 november 2019, «Protifarm krijgt subsidie voor larvenkweek» (Protifarm krijgt subsidie voor larvenkweek – Bulkgids)

¹⁰ Ermelo van Nu, 14 april 2023, «Insectenkwekerij verlaat Ermelo, medewerkers staan op straat» (Insectenkwekerij verlaat Ermelo, medewerkers staan op straat – Ermelo van NU! | Het nieuws dat je pakt!)

¹¹ Aanhangel Handelingen II, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1006.

Vraag 10

Bent u zich ervan bewust dat steeds meer wetenschappelijke onderzoeken inderdaad uitwijzen dat er geen volwaardige plantaardige vervanging van dierlijke eiwitten bestaat?¹²

Vraag 11

Is er bij de onderzoeken naar de bereiding van insecten, waarbij vaak sprake is van een langzame dood door uithongering, extreme hitte of kou, rekening gehouden met het ervaren van pijn van de beestjes?¹³

Vraag 12

Zou u deze vragen zonder uitstel binnen de gebruikelijke tijd willen beantwoorden in verband met een te organiseren evenement?

Mededeling

De vragen van het lid Van Haga (Groep Van Haga) over de antwoorden op eerder gestelde vragen omtrent de risico's van insectenconsumptie (2023Z07263) kunnen tot mijn spijt niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord.

De reden van het uitstel is dat de afstemming ten behoeve van de beantwoording meer tijd vergt.

Ik zal u zo spoedig mogelijk de antwoorden op de Kamervragen doen toekomen.

---

¹² Food Navigator Europe, 31 maart 2023, «EAT-Lancet diet: Increased intake of animal source foods recommended by researchers to fill micronutrient gap (foodnavigator.com)» (EAT-Lancet diet: Increased intake of animal source foods recommended by researchers to fill micronutrient gap (foodnavigator.com))

¹³ Inter Press Service, 22 december 2022, «Insecten voelen pijn, dus verdienen ze een wet op dierenwelzijn (opinie)» (Insecten voelen pijn, dus verdienen ze een wet op dierenwelzijn (OPINIE) | Inter Press Service (ipsnews.be))